

Centrum Ochrony Mokradel

ul. Cieszkowskiego 1/3 lok. 31, 01-636 Warszawa

tel. +48 796 435 444, e-mail: cmok@bagna.pl, www.bagna.pl

Warszawa, 17 kwietnia 2015 roku

Centrum Ochrony Mokradel

Sprawozdanie merytoryczne z działalności w 2014 roku

1. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE

Projekt „Czynna ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych w rezerwach przyrody na Mazowszu i Podlasiu”

Celem projektu jest czynna ochrona czterech zagrożonych w Polsce i Unii Europejskiej siedlisk przyrodniczych: muraw kserotermicznych (6210), torfowisk wysokich (7110), torfowisk przejściowych (7140) i świetlistych dąbrów (91I0). Siedliska te stanowią miejsce występowania rzadkich, światłożądnych gatunków roślin. Funkcjonowanie muraw, dąbrów i części torfowisk przejściowych związane jest z tradycyjnym, ekstensywnym użytkowaniem przez człowieka, takim jak koszenie, wypas zwierząt i grabienie ściółki. Zarzucenie użytkowania na tych obszarach, także w ramach niewłaściwie rozumianej ochrony rezerwatowej, doprowadziło do intensyfikacji procesów sukcesji wtórnej i ekspansji krzewów, podrostu drzew i ekspansywnych, wysokich bylin. Spowodowało to pogorszenie warunków świetlnych, zmniejszenie powierzchni siedlisk i zanik niektórych gatunków światłożądnych.

Projekt realizowany jest od 1 lutego 2013 roku. W roku 2014 wykonana została II tura zabiegów ochrony czynnej, w ramach której na łącznej powierzchni 120,5 ha (65 ha torfowiska wysokiego, 29 ha torfowisk przejściowych, 19 ha dąbrów świetlistych oraz 7,5 ha muraw kserotermicznych) usunięte zostały odrosty drzew i krzewów wyciętych w 2013 roku w ramach I tury zabiegów ochronnych. Pozyskana biomasa została usunięta z obszarów objętych projektem.

Dodatkowo, w ramach wykorzystania powstałych w projekcie oszczędności, jednorocznymi zabiegami ochrony czynnej objęta została powierzchnia łącznie 15,1 ha

Koło

1

M. Adamski

Jan Kuchta

(10,1 ha dąbrów świetlistych, 4,3 ha torfowiska przejściowego oraz 0,7 ha murawy kserotermicznej). Zabiegi te polegały na odkrzaczaniu i koszeniu (murawy i torfowiska) oraz na redukcji podszytu i usuwaniu nadmiaru martwej biomasy (dąbrowy świetliste).

Realizacja projektu powinna zakończyć się 31 maja 2015 roku. Całkowity koszt projektu wynosi 1 192 036,00 zł. Projekt jest współfinansowany w 85% przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w 9,97% z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z wkładu własnego Centrum Ochrony Mokradeł. Więcej informacji o projekcie można znaleźć na stronie: <http://bagna.pl/rezerwaty>.

Projekt "Społeczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce"

Projekt, realizowany w ramach programu Fundacji Batorego „Obywatele dla Demokracji”, finansowanego z Funduszy EOG, rozpoczął się w czerwcu 2014 roku, a jego zakończenie przewidziano na wrzesień 2015 roku. W ramach projektu prowadzona jest kontrola prac instytucji zarządzających rzekami (KZGW, RZGW, WZMiUW) w zakresie przestrzegania przez nie prawa ochrony środowiska i poprawy efektywności wydatkowania publicznych pieniędzy. Szczegółowe działania kontrolne skupiają się na dwóch województwach – mazowieckim i świętokrzyskim; działania w skali krajowej sprowadzają się do konsultowania i opiniowania dotyczących gospodarki wodnej dokumentów o charakterze strategicznym. Do głównych celów projektu należy zapobieganie realizacji niezgodnych z prawem środowiskowym UE inwestycji na ciekach, wskazanie złych procedur i nieprawidłowości w prowadzeniu takich prac, jak również próba znalezienia lub wypracowania rozwiązań, które będą stanowiły przykłady realizacji niezbędnych prac hydrotechnicznych na ciekach w zgodzie z wymogami ochrony środowiska.

W ramach działań terenowych projektu w 2014 roku skontrolowano ok. 60 cieków. 31 cieków zostało wybranych na podstawie przetargów ogłoszonych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (WZMiUW) w Warszawie na prace utrzymaniowe na ciekach w bieżącym roku. Trzy rzeki zostały przeznaczone do przeprowadzenia prac utrzymaniowych w województwie świętokrzyskim przez Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (ŚZMiUW) w Kielcach. Dwie rzeki (Węgierka i Przewodówka) są miejscem inwestycji hydrotechnicznych związanych z regulacją cieku. Pozostała część to rzeki ujęte w Masterplanach dla dorzecza Wisły, głównie jako przeznaczone do „renaturyzacji” lub „przywrócenia retencji dolinowej”. W analizie uwzględniono cieki, dla

 2

których zaplanowane zostały prace utrzymaniowe, obejmujące swoim zakresem ingerencję w koryto cieków, odmulanie, jak również cieków, dla których zaplanowano prace regulacyjne i inwestycyjne. Wyjątek stanowi rzeka Krasna w woj. świętokrzyskim, gdzie zaplanowano tylko prace związane z usuwaniem roślinności z cieków. Kluczem wyboru poszczególnych cieków do kontroli była wartość przyrodnicza rzeki – w przypadku rzek mało przekształconych lub naturalnych; lub szkody, jakie może poczynić dalsza degradacja – w przypadku rzek regularnie poddawanych zabiegom utrzymaniowym.

Na podstawie kontroli terenowych sporządzane są notatki, będące podstawą do formułowania zapytań do WZMiUW o celowość prac oraz do RDOŚ – w przypadku stwierdzenia prawdopodobnych szkód w środowisku. Ponadto, informacje o wynikach kontroli zamieszczono na stronie internetowej projektu, w postaci raportu częściowego (<http://ratujmyrzeki.bagna.pl/images/Raport.pdf>) oraz notatek z późniejszych kontroli (<http://ratujmyrzeki.bagna.pl/index.php/rzeki.html>). Poza kontrolami w terenie, w ramach projektu konsultowane są akty prawne dotyczące gospodarowania rzekami w Polsce. W 2014 roku sporządzono i przesłano do KZGW opinie na temat Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły.

Projekt LIFE+ ThermOak_PL "Ochrona dąbrów świetlistych (*91I0) w Polsce"

W okresie od kwietnia do października 2014 roku, przygotowane i złożone zostały dwa wnioski o dofinansowanie projektu LIFE+ poświęconego ochronie ciepłolubnych dąbrów (siedlisko 91I0*) w Polsce. Projekt przeszedł już pozytywnie ocenę formalną i finansową ze strony NFOŚiGW oraz uzyskał zapewnienie współfinansowania, nadal jednak nieznaną są wyniki oceny prowadzonej przez Komisję Europejską. Głównym beneficjentem tego projektu ma być Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych. Partnerami w projekcie są Centrum Ochrony Mokradeł oraz Ogród Botaniczny PAN - Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. CMok ma być odpowiedzialny między innymi za działania ochrony czynnej na 260 ha ciepłolubnych dąbrów, szczegółową inwentaryzację siedliska 91I0* w Polsce oraz naukowy monitoring efektów działań ochronnych, PAN OB-CZRB będzie odpowiedzialny za ochronę in-situ i ex-situ dzwonecznika wonnego *Adenophora liliifolia*.

Projekt na 21 inicjatyw obywatelskich

W styczniu 2015 roku Centrum Ochrony Mokradeł złożyło swój projekt na czynną ochronę muraw kserotermicznych na terenie gm. Mielnik w ramach ogłoszonego przez NFOŚiGW konkursu na 21 inicjatyw obywatelskich. Projekt prawdopodobnie nie doczeka się realizacji, ponieważ NFOŚiGW zakwestionował jedną z inicjatyw wchodzących w skład projektu (autorstwa innej organizacji). Koordynator projektu – Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze – prowadzi rozmowy z NFOŚiGW ws. ewentualnej możliwości poprawiania wniosku.

2. CZYNNA OCHRONA PRZYRODY Z UDZIAŁEM WOLONTARIUSZY

Murawy i torfowisko w Berżnikach

W roku 2014 znaczna część naszych działań ochrony czynnej z udziałem sympatyków i członków Stowarzyszenia odbyła się, jak w roku poprzednim, koło wsi Berżniki na skraju Puszczy Augustowskiej. Działania na ciepłolubnych murawach prowadzone były przede wszystkim w czasie wiosennego wyjazdu wolontariuszy w dniach 27-29 kwietnia (wzięło w nim udział łącznie 26 osób) oraz w czasie dwóch dni poświęconych Berżnikom, w trakcie obozu botanicznego w dniach 6-11 lipca (w którym wzięło udział 18 osób). Działania w Berżnikach prowadzone są we współpracy ze stowarzyszeniem „Ptaki Polskie”, które w roku 2012 zakupiło od właściciela prywatnego ten cenny przyrodniczo teren i wypasa na nim owce. Nasz udział polegał na przygotowaniu muraw do wypasu – m.in. wykaszaniu odrostów drzew, krzewów oraz tzw. niedojadów (w czasie akcji w kwietniu) oraz na zwalczaniu inwazyjnego łubinu trwałego (podczas obozu botanicznego). Łącznie działaniami objęto blisko 7 ha muraw ciepłolubnych oraz ciepłych łąk i okrajków, stanowiących miejsce występowania m.in. sasanki łąkowej (wielotysięczna populacja, prawdopodobnie największa w Polsce), ostrołódki kosmatej, leńca bezpodkwiatkowego, marzanki barwierskiej czy naradki północnej, oraz ok. 0,25 ha torfowiska przejściowego, na którym przede wszystkim wycięto odrosty łązy. Działania w Berżnikach są kontynuacją starań Stowarzyszenia na rzecz ochrony tego cennego obszaru, trwających od blisko 10 lat.

Murawa na Górze Rowskiej w Mielniku

Pod koniec września 2014 roku w Mielniku odbył się obóz dla wolontariuszy, podczas którego z murawy kserotermicznej na Górze Rowskiej wygrabiona została nagromadzona

4
Konto
Mielnik
Jan Kubiś

przez lata warstwa igliwia oraz wojłoku. Jeszcze rok wcześniej większość murawy porośnięta była głównie sosnami, dereniem i tarniną. Jesienią 2013 roku w ramach projektu „Czynna ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych w rezerwach przyrody na Mazowszu i Podlasiu” usunięty został nalot drzew i krzewów, zaś we wrześniu 2014 roku wykoszone zostały odrosty. Ze względu na wieloletni brak wypasu, na nieużytkowanej murawie nagromadził się wojłok, a w miejscach porośniętych przez sosny wytworzyła się gruba warstwa ścióły, złożona przede wszystkim z wolno rozkładającego się igliwia. Obecność martwej materii organicznej w takiej ilości zwiększa wilgotność i żyzność, a igliwie dodatkowo zakwasza podłoże, co w efekcie prowadzi do zmiany warunków siedliskowych. Nawet po usunięciu drzew i krzewów, zwarta warstwa ścióły uniemożliwia rekrutację siewek roślin kserotermicznych. By przerwać ten proces, dwunastu wolontariuszy dokładnie wygrabiło murawę na Górze Rowskiej i usunęło z niej zebraną biomasę.

Mechowisko nad Kunisianką

Jednym z obszarów, którego użytkowanie planowane jest w najbliższych latach w ramach wsparcia z programu rolnośrodowiskowego, jest cenne przyrodniczo torfowisko nad rzeką Kunisianką koło wsi Berzniki. Na niewielkim obszarze mechowiska (ok. 1 ha), występują aż trzy gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: skalnica torfowiskowa, lipiennik Loesela i haczykowiec lśniący. Jest to jedno z bardzo nielicznych torfowisk w Polsce, gdzie w jednym miejscu rosną trzy wspomniane rośliny. W dniach 28-30 listopada, grupa 20 wolontariuszy CMok oczyściła z krzewów i części podrostu drzew ok. 0,8 ha mechowiska, oraz częściowo wykosiła (na ile pozwoliła pokrywa śnieżna) omawiany teren. Dzięki tej udanej akcji ochrony czynnej Stowarzyszenie pozyskało nowych, cennych wolontariuszy.

3. OBÓZ BOTANICZNY

W dniach 6-11 lipca 2014 roku odbył się po raz siódmy Studencki Obóz Botaniczny, organizowany przez CMok we współpracy ze Studenckim Kołem Ochrony Środowiska UW. Miejscem zakwaterowania była kwatera agroturystyczna w wsi Zelwa. Łącznie w obozie uczestniczyło 18 osób – studentów Uniwersytetu Warszawskiego, członków i sympatyków CMok oraz studentów z innych uczelni. W trakcie obozu przeprowadzono szczegółowe badania flory rezerwatu przyrody „Łempis” (gdzie udokumentowano dotychczas nieznanne stanowiska wielu zagrożonych wyginięciem gatunków roślin - w tym obuwika pospolitego

i zimoziola północnego). W ramach nowej formuły obozu botanicznego, dwa dni poświęcone zostały działaniom czynnej ochrony przyrody na murawach w Berżnikach.

4. ŚWIATOWY DZIEŃ MOKRADEŁ

Obchody Światowego Dnia Mokradeł zostały zorganizowane wspólnie z Wydziałem Biologii Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 2 lutego 2014 roku. Hasło obchodów brzmiało „Mokradła a rolnictwo – razem dla wzrostu”. W programie znalazły się następujące wystąpienia:

- Wprowadzenie – Ewa Jabłońska (CMok, UW)
- Mokradła – rolnictwo – cywilizacja: tysiąclecia trudnego uzależnienia – Fabian Welc (Instytut Archeologii UKSW)
- Środowiskowe konsekwencje melioracji terenów podmokłych – Wiktor Kotowski (CMok, UW)
- Mokradła a rolnictwo w Polsce – wczoraj i dziś – wywiad z prof. Wiesławem Dembkiem
- Paludiculture, czyli bagienne rolnictwo – Łukasz Kozub (CMok, UW)
- Informacje z Krajowego Sekretariatu Konwencji Ramsarskiej – Piotr Derlacz, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- Jakie będzie miejsce mokradeł w nowym Programie Rolnośrodowiskowym? – Paulina Dzierża (CMok, ITP)
- Prace utrzymaniowe na rzekach Polski, a w szczególności Podlasia – Mateusz Grygoruk (SGGW)
- Mokradła Mazowska - diaporama Regionalnej Dyrekcji Ochrony środowiska w Warszawie

W obchodach wzięło udział ok. 80 osób.

5. LICZENIE ŻURAWI W MAZOWIECKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

Szósta edycja akcji liczenia żurawi odbyła się i zakończyła pomyślnie. Uczestnicy w sile 26 osób najpierw zapoznali się z obiektem badań wysłuchując ciekawej, wieczornej prezentacji Pawła Pstrokońskiego ze Stowarzyszenia „Ptaki Polskie”. Później chętni wyruszyli na nocne poszukiwanie sów w najbliższej okolicy wsi Podbiel (niestety, bez rezultatów). Rano, podzieleni na dwu- i trzyosobowe zespoły wyruszyli w teren wykonać

6
Komb M. Golus Jan Kucharski
SR

zasadniczą część akcji. Przy sprzyjającej pogodzie odnotowali w sumie 16 par lęgowych żurawi oraz około 10 osobników o niepotwierdzonej lęgowości. To wyniki przypominające te sprzed 2 lat. Żurawie mają się dobrze i nie zaszkodziła im długa zeszłoroczna zima.

Trafiła się też niespodzianka – na bobrowym rozlewisku pod Warszawicami udało się zaobserwować parę płaskonosów, 38 świstunów, parę cyranek, czajki, krwawodzioby, kszyki i czaple białe, czyli mały ptasi raj.

6. WDRAŻANIE PROW 2014-2020

Pomoc w pozyskiwaniu dopłat rolnośrodowiskowych

W ramach działalności związanej z realizacją Programu Rolnośrodowiskowego, Centrum Ochrony Mokradeł świadczyło usługi wspomagające pozyskiwanie dopłat rolnośrodowiskowych przez rolników posiadających grunty zlokalizowane na terenach cennych przyrodniczo. Rolnikom, dla których CMok opracowywał plany rolnośrodowiskowe we wcześniejszych latach, udzielano pomocy przy wypełnianiu wniosków o uzyskanie dopłat (zarówno obszarowych, jak i rolnośrodowiskowych), prowadzeniu korespondencji z ARiMR oraz rejestru działalności rolnośrodowiskowej. Poza tym prowadzono rozmowy z właścicielami innych cennych przyrodniczo terenów, mające na celu zachęcenie ich do realizacji na tych gruntach planów rolnośrodowiskowych.

Realizacja planu rolnośrodowiskowego Stowarzyszenia

W roku 2014 Stowarzyszenie nie użytkowało gruntów w ramach planu rolnośrodowiskowego. Przygotowywaliśmy się natomiast do użytkowania większego niż dotychczas arealu cennych przyrodniczo gruntów w latach 2015-2020. Po rozmowach z Mazowieckim Zespołem Parków Krajobrazowych, użytkowanie gruntów na Bagnie Całowanie przejęte zostało przez zarząd zespołu parków, właściciela większości gruntów zarządzanych przez CMok w latach ubiegłych.

W ramach przygotowywania planu rolnośrodowiskowego Stowarzyszenia, prowadzone były rozmowy z właścicielami i zarządcami przede wszystkim tych gruntów, które objęte już zostały ochroną w ramach projektu "Czynna ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych w rezerwatach przyrody na Mazowszu i Podlasiu" i wymagają dalszego użytkowania w celu utrwalenia efektów projektu (przede wszystkim w Mielniku nad Bugiem), a także cennych przyrodniczo torfowisk na Suwalszczyźnie. Planowana jest

realizacja wariantów pakietu rolnośrodowiskowego przede wszystkim na murawach i mechowiskach, głównie w granicach ostoi Natura 2000 "Ostoja Nadbużańska" i "Pojezierze Sejneńskie".

7. SERWIS BAGNA.PL I FANPAGE BAGNA.PL

Funkcjonowanie informacyjne serwisu bagna.pl w 2014 roku koncentrowało się na publikowaniu aktualności dotyczących bieżących wydarzeń mokradłowych z kraju. Od listopada zaczęto stopniowo przywracać treści, które utraciliśmy na skutek przenoszenia strony na nowy serwer. Do menu strony zostały dodane zakładki: antologia mokradłowa, biblioteczka, mokre tematy, ochrona mokradeł, typy mokradeł, to warto wiedzieć, torfowiska polski, publikacje w sieci, organizacje, czynna ochrona, obóz botaniczny. Nowością na stronie jest kalendarz, który daje możliwość umieszczania przez administratora informacji o wszystkich wydarzeniach (cały czas testowany i poprawiany). W CMS został zainstalowany skrypt, umożliwiający tworzenie dynamicznych galerii ze zdjęciami. Na stronie pojawiła się również informacja o wykorzystywaniu przez nasz serwis plików cookies.

Fanpage bagna.pl na Facebooku 31 grudnia 2014 roku miał 1020 polubień (przyrost w ciągu roku o 307). Przyrost był zauważalny głównie w styczniu i lutym, a następnie w grudniu. W pozostałym okresie przyrost był powolny (po kilka osób miesięcznie). Niewielki spadek polubień wystąpił między 17 a 18 lutego – z 803 osób do 777.

Największa liczba osób, które wykazały jakąkolwiek aktywność związaną z fanpage'em została odnotowana 2 lutego (876 os. – podczas obchodów Światowego Dnia Mokradeł). Na drugim miejscu był 20 lipca (674 os. – wówczas przypomniano publikację „Torfowiska z bliska”) i 25 stycznia (522 os. – niedługo po opublikowaniu plakatu o Światowym Dniu Mokradeł). Najwięcej polubień postów wystąpiło 28 października (20), następnie 5 listopada (16) oraz 12 lipca i 13 listopada (12). Najwięcej udostępnień było również 28 października i 3 kwietnia (6 – wówczas umieszczono ogłoszenie o poszukiwaniu pracownika do projektu łąkowego, ostatecznie udostępnionego 15 razy), po 4 udostępnienia były 12 i 20 października. Najwięcej komentarzy pojawiło się 21 stycznia (7 – wówczas opublikowano plakat dnia mokradeł, który udostępniano i komentowano dalej), po 3 komentarze były 5 listopada i 18 grudnia. Najwięcej odwiedzin na osi czasu odnotowano 5 listopada (36), 2 lutego (29) i 23 kwietnia (27 – niedługo po utworzeniu wydarzenia o przygotowaniach do ochrony czynnej na Suwalszczyźnie). Wejścia spoza Facebooka były

8
Kowalski
M. Golina
J. Kucharski
AS

sporadyczne – były to głównie wejścia z witryny bagna.pl, nieco mniej z wyszukiwarki google.pl.

Poszczególne wpisy, które zdobyły największą popularność to ogłoszenie o poszukiwaniu asystenta naukowego do projektu restytucji łąk zalewowych nad Wisłą z 3 kwietnia, które dotarło do 1689 osób, przez co drogą dalszych powiadomień większą szansę jego obejrzenia miało 4503 osób. Do ponad tysiąca osób dotarła również informacja z 9 grudnia o opublikowaniu albumu zdjęć z listopadowej akcji czynnej ochrony przyrody w Berżnikach i opublikowany 21 stycznia plakat dnia mokradeł na Wydziale Biologii UW. Nikt nie oznaczył postów fanage'a jako spam.

Tradycyjnie, ruch na fanpage'u bagna.pl jest związany ze Światowym Dniem Mokradeł. Dużą popularnością cieszą się również fotorelacje z akcji ochroniarskich.

Fanpage bagna.pl w 2014 roku utworzył 4 wydarzenia: Światowy Dzień Mokradeł 2014 (Warszawa) (2014-02-02), Przygotowania do czynnej ochrony muraw na Suwalszczyźnie 2014 (Berżniki) (2014-04-27), Czynna ochrona Góry Rawskiej (Mielnik) (2014-09-20) i Akcja czynnej ochrony przyrody na Suwalszczyźnie 2014 (Zelwa) (2014-11-28). Utworzył również 2 albumy fotograficzne: Wygrabianie igliwia na Górze Rawskiej 2014 i Akcja czynnej ochrony przyrody na Suwalszczyźnie – Berżniki.

8. DZIAŁALNOŚĆ WETLANDS INTERNATIONAL

- Udział w spotkaniach eksperckich Komisji Europejskiej (np. w sprawie Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Konwencji o Ochronie Różnorodności Biologicznej);
- Koordynacja wspólnych prac z innymi organizacjami pozarządowymi działającymi w Brukseli, np. w ramach European Habitats Forum oraz koalicji NGO w sprawie LULUCF (emisje gazów cieplarnianych z sektora użytkowania gruntów i zmian użytkowania gruntów) i energii;
- Udział w konsultacjach społecznych w procesach legislacyjnych Komisji Europejskiej, jak np. inicjatywa No Net Loss (dotyczy kompensacji przyrodniczej poza obszarami Natura 2000 i nie);
- Tworzenie programów monitoringu i zarządzania gatunkami mokradłowymi, w szczególności;
- Organizacja i udział w spotkaniach promujących mokradła w Brukseli i krajach członkowskich (Chorwacja, Hiszpania, Austria) w celu informowania o roli mokradeł, ich usługach ekosystemowych oraz wspierania ich ochrony i zrównoważonego użytkowania;

 Konny *M. Golus* *Jen Kuchaj*

- Tworzenie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych (jak np. briefingi dotyczące polityki ochrony mokradeł, czy materiały filmowe) dla różnych grup odbiorców;
- Stworzenie i prowadzenie nowej strony internetowej (www.wetlands.org/Europe) oraz zaangażowanie w media społecznościowe (<https://twitter.com/WetlandsInt> oraz <https://www.facebook.com/wetlandsint>).

Pełny raport z działalności Wetlands International w 2014 roku dostępny jest w biurze CMok.

9. INTERWENCJE PRZYRODNICZE

Odwodnienie terenu w ostoi „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” – cd. postępowania

Sprawa dewastacji obszaru Natura 2000 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” wciąż nie została zakończona (początek w marcu 2010 roku). Centrum Ochrony Mokradeł odwołało się od decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska umarzającego postępowanie ze względu na rzekomą renaturalizację terenu poddanego odwodnieniom i brak wystąpienia szkody w środowisku. Sprawa trafiła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie ze względu na nieuznanie terminowości odwołania przez GDOŚ, do walnego zebrania nie otrzymaliśmy rozstrzygnięcia Sądu.

Ochrona siedlisk chomika europejskiego w Siemianowicach Śląskich

Pod koniec grudnia zostaliśmy zaalarmowani o zagrożeniu zniszczenia siedlisk chomika europejskiego w rejonie planowanej budowy hal przemysłowych w Siemianowicach Śląskich. Na podstawie szczegółowych informacji uzyskanych od Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska z Katowic został złożony wniosek do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o podjęcie działań w celu ratowania chomików. Krótkie przedstawienie sprawy pojawiło się na stronie Stowarzyszenia (bagna.pl) oraz w artykule Adama Wajraka w „Gazecie Wyborczej”. Aktualnie sprawa jest monitorowana, a RDOŚ Katowice wystąpił z zapytaniem, jakie działania ochronne proponujemy wobec populacji chomika.

Kowalski *AB*
M. Kowalski *Jen Kudrycki*
CF

10. OPRACOWANIE WSKAZAŃ DO OCHRONY CZYNNEJ DLA UŻYTKU EKOLOGICZNEGO "HALA CEBULOWA"

W dniach 9-10 sierpnia trójka członków Centrum Ochrony Mokradeł wykonała inwentaryzację terenową siedliska 7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk na terenie użytku ekologicznego Hala Cebulowa w masywie Pilska. Zadanie to zostało wykonane na zlecenie Zespołu Śląskich Parków Krajobrazowych, oddziału w Będzinie. Głównym celem opracowania było przygotowanie wskazań do czynnej ochrony tego obszaru oraz identyfikacja płatów przedmiotowego siedliska w terenie.

Opisywany obiekt – kilkunastohektarowa górska polana otoczona lasami – należy do najcenniejszych w swoim rodzaju w skali kraju. Występuje tutaj szereg rzadkich i chronionych gatunków, m.in. niebielistka trwała *Swertia perennis* oraz czosnek syberyjski *Allium sibiricum*. Podczas prowadzonych prac wyznaczono transekt badawczy o długości 200 m i szerokości 10 m (zgodnie z metodyką GIOŚ/IOP). Na jego końcach oraz w środku wykonano łącznie trzy zdjęcia fitosocjologiczne, w pięciu punktach zbadano poziom wody, a na całym obszarze dokonano ewaluacji – oceniono wszystkie parametry i wskaźniki. W efekcie prowadzonych badań stwierdzono, że siedlisko 7230 na terenie Hali Cebulowej współwystępuje z siedliskiem 7140 - torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*), a stan jego zachowania określono jako niezadowalający (U1). Określono również szereg zagrożeń wpływających negatywnie na siedlisko, wśród których na uwagę zasługuje mechaniczne niszczenie siedliska (wydeptywanie) przez zbieraczy borówek, a także niewielkie ciekły odwadniające położone w górnej partii Hali Cebulowej. W zaleceniach ochronnych zwrócono uwagę na wrażliwy charakter struktury siedliska, głównie warstwy mszaków, oraz na brak ekspansji roślin mogących stanowić zagrożenie dla siedliska. W związku z powyższym zalecono, aby na terenie Hali Cebulowej nie prowadzić zabiegów ochrony czynnej i powstrzymać się od wypasu owiec. Zwrócono również uwagę na konieczność wprowadzenia stałego monitoringu siedlisk – zarówno 7140, jak i 7230. Po przesłaniu dokumentacji dyrekcja Zespołu Śląskich Parków Krajobrazowych dokonała odbioru prac bez zastrzeżeń oraz wystawiła pozytywne referencje wykonawcom inwentaryzacji.

11. PRZYGOTOWANIE WYTYCZNYCH DOTYCZĄCYCH DZIAŁAŃ REGULUJĄCYCH POZIOM WÓD GRUNTOWYCH W OBSZARZE NATURA 2000 BAGNO CAŁOWANIE

Jesienią roku 2014 Centrum Ochrony Mokradeł na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie przygotowywało wytyczne dotyczące działań regulujących poziom wód gruntowych w obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie w celu poprawy jakości siedlisk derkacza i kulika wielkiego. Centrum Ochrony Mokradeł zdecydowało się zrealizować to zlecenie ze względu na swoją wieloletnią obecność w rejonie Bagna Całowanie, zasób posiadanych danych (niwelacje, dane o poziomie wód gruntowych) i wiedzę członków stowarzyszenia na temat tego obszaru. Przygotowanie wytycznych umożliwiło też Centrum Ochrony Mokradeł wpływanie na przyszłe działania mające na celu ochronę Bagna Całowanie.

Mimo, iż główny wątek ekspertyzy dotyczył poprawy warunków środowiska dla ptaków będących przedmiotami ochrony w ostoi ptasiej wykonujący tę ekspertyzę postanowili ustosunkować się także do możliwości poprawienia kondycji siedlisk przyrodniczych, zachowania populacji motyli, a także zmniejszenia negatywnych oddziaływań osuszonego torfowiska (emisja gazów cieplarnianych) równocześnie z poprawą warunków występowania ww. ptaków. W zespole przygotowującym ekspertyzę znaleźli się także nie będący członkami Stowarzyszenia specjalista do spraw restytucji przyrodniczej, ornitolog oraz hydrolog, który przeprowadził niwelację rowów w środkowej części Bagna Całowanie. Wdrożenie przez RDOŚ wytycznych przygotowanych przez CMok powinno doprowadzić do zahamowania degradacji siedlisk na dużych obszarach w obrębie Bagna Całowanie.

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU

Dawid Pawlikowski
Dawid Pawlikowski

CZŁONEK ZARZĄDU

Anna Szczepaniak
Anna Szczepaniak

CZŁONEK ZARZĄDU

Wiktoria Kozłowska
Wiktoria Kozłowska

CZŁONEK ZARZĄDU

Jan Kucharzyk
Jan Kucharzyk

CZŁONEK ZARZĄDU

Magdalena Galus
Magdalena Galus

CZŁONEK ZARZĄDU

Lukasz Kozub
Lukasz Kozub